

ΑΠΟ ΤΗ ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ ΤΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ

ΒΕΡΟΛΙΝΟΝ

Μιά όρχηστρα νέων διεθνούς φήμης

Στη σειρά των μεγάλων μουσικών συγκροτημάτων, που δεν αποτελούνται από επαγγελματίες μουσικούς έκτος της Συμφωνικής της Βιομηχανικής Έταιρείας «Μπάγιερ» για την οποία μιλήσαμε τελευταία, υπάρχει στη Γερμανία μία ακόμη όρχηστρα, που άξιζει να αναφερθεί, για τα εξαιρετικά καλλιτεχνικά της προσόντα: η υπό το όνομα «RIAS», έλω ήβη των συνόρων του τόπου της γνωστή, σχολική ραδιοφωνική όρχηστρα Νέων του Αμερικανικού Ραδιοφωνικού σταθμού RIAS στο δυτικό Βερολίνο. Όπως φαίνεται και από τ' όνομά της προκύπτει για μία όρχηστρα που συγκροτήθηκε από μουσικούς αποκλειστικά της νέας και της νεώτατης γενιάς. Μιά ματιά στον κατάλογο των ενεργών μελών της μας πληροφορεί πως ο νεώτερος από τους έκτελεστές είναι 12 μόλις ετών και ο μεγαλύτερος 22. Οι περισσότεροι λοιπόν απ' αυτούς κάθονται ακόμη στα σχολικά θρανία και προσφέρουν τις υπηρεσίες τους και τη συνεργασία τους στην όρχηστρα, ενώ παράλληλα εκπληρώνουν τα σχολικά τους καθήκοντα. Από τους μεγαλύτερους ένα καλό ποσοστό σπουδάζει σε ανώτερες σχολές φιλοσοφίας, Ιατρικής, νομικά ή θρησκευτικές επιστήμες. Γιατί βέβαια δεν σκοπεύουν όλοι τους να γίνουν μουσικοί ή επαγγελματίες. Απλούστατα παίζουν γιατί αισθάνονται την ανάγκη της άσκησης της Τέχνης και γιατί η χαρά από την απόλυτη επιτυχία αυτής της από κοινού αναδυομνηστικής έργασίας τους είναι υπεραρκετή αμοιβή για τον έτι πλέον κόπο, που φυσικά απαιτεί ή έντακτη προπέννησις στις σχεδόν καθημερινές δοκιμές.

Η Ιστορία της όρχηστρας αυτής Νέων—μοναδικής αν ληφθούν υπ' όψιν οι πραγματικά καταπληκτικοί της όβλοι—είνε μόλις όλιγων ετών. Αρχίζει το 1949, όταν ο ραδιοφωνικός σταθμός «RIAS» έκάλυσε νεορούς μουσικούς για την ίδρυση μιας «όρχηστρας νέων». Ουδόντα νεοροί μουσικοί, που έν μέρει μόλις είχαν ύπερβη την καθούτο παιδική ηλικία, παρουσιάστηκαν ά μέσας. Απ' αυτούς όμως έδιάλεξαν έτικος και μ' αυτούς άρχισε ή έργασία. Προτού σχολήθησαν με μικρούς έλαφρούς χορούς της έποχής μεροκόμ' Ικσμαν δηλαδή ένα είδος προετοιμασίας για ή σπουδή του Μπάχ, που στην έξουχιστική του μελέτη δόθηκε ιδιαίτερη προσοχή. Σιγά—σιγά προχώρησαν προς τα νέα αναγνωριζόμενα έργα της κλασικής και της ρομαντικής περιόδου, και σήμεια το συγκρότημα αυτό που έφθασε ν' αριθμηθ' 75 μέλη έρμηνεύει και Χίντμυτ, Στροβίνσκυ Μπαρτόκ Μπρίτεν και άλλους σύγχρονους συνθέτες, έπιδεικνύοντας την ίδια κυριορχία του θέματος, που έχουν οι άνομοσότερες ής επαγγελματίων όρχηστρες.

Την πρώτη έγκυρη βαρύνουσα αναγνώριση των έξαιρετικών της όρετών εΐχεν ή όρχηστρα αυτή τρία μόλις χρόνια μετά την ίδρυση της στους διεθνείς μουσικούς αγώνας των «Jeunesses Musicales» το 1952 στο Μόναχο, όπου, μετά όξότατο ανταγωνισμό, όμώφωνα κέρηθη άξία του πρώτου βραβείου. Ένω έτος άργότερα στο «Διεθνές» κογκρέσο Μουσικής Άγγυγης στο Σάλτσπουργκ, συνήβη το έξης πρωτοφανές: Οι παραχορ-

τασμένοι από μουσική και ουνεπώς δυσκολότατα ίκανοποιούμενοι είδικοί όλου του κόσμου, όμέσως από τα πρώτα μέτρα συκεντρώσαν την προσοχή τους, και στο τέλος αυτοί άκρυβώς ήταν εκείνοι, που έβωσαν το σύνθημα της πού ζσηφής έπιδόμομασις, που πραγματικά άξιζει ή όρχηστρα. Και έδώ λοιπόν ή δάφνη της νίκης έδόθηκε χωρίς την παραμικρή άντίρρηση στην Όρχηστρα Νέων του «RIAS». Κατόπιν τούτου ή όρχηστρα του RIAS θ' αποτελήσει το κέντρον των έρμηνευτών και έφέτος στο Άνόβρο όπου ώρρωση να γίνη το Διεθνές κογκρέσο των «Jeunesses Musicales».

Έτσι δέν είναι διόλου έκπληκτικό πως ή φήμη του νεορού όργανισμού δέν όργησε να πέραση τα σύνορα της δυτικής Γερμανίας. Και τώρα, άφου δόση 4 συναυλίες σε διάφορες πόλεις της Δυτικής Γερμανίας, θα έμφανισθή στις Ίστανικές μουσικές γιορτές του Sieges παρά την Βαρκελώνη. Στο τέλος της έφετεινης περιόδου συναυλιών, θα έπιερήση μία καλλιτεχνική περίοδος στις διάφορες Έλβετικές πόλεις, όργανωμένη από την Έλβετική Μουσική Ένωσιον Νέων. Για το έρχόμενο έχει ήβη μία πρόσκληση για παρόμοια περίοδος στις Ήνωμένες Πολιτείες της Β. Αμερικής. Η φήμη όμως των δεξιοτεχνών ίκανότητων των νεορών μουσικών διεδόθη εύρύτατα και στους διάφορους μουσικούς όργανισμούς του έσωτερικού και έξωτερικού και τώρα, όταν χρειασθούν άντικαταστάτας ή διάδοχους για θέσεις που κενώνονται δέν γάνουν καιρό σε άναζητήσους άλλ' άπλούστατα άπειυώνονται άμέσως στην Όρχηστρα Νέων του RIAS. Έτσι π. χ. το Δουβλίνον που όλιγου καιρού άπ' αυτήν έπιρre για την Όρχηστρα του Ίρλανδικού ραδιοφωνικού σταθμού έναν μασιόσαν, έναν φαγογιόσαν κ' έναν δεξιότέγηνη τούμπας. Άλλά και ό έξαιρετικός σολλιστας τρομπέτας της όρχηστρας της δημοτικής όπερας του Βερολίνου έβηγhe από την ίδια όρχηστρα. Και το κουορτέτο Mendel, που σόν παγκόσμιο διαγωνισμό των Βρυξελλών άπέδειχθη το άνώτερο από όλα τα νέα παρόμοια συγκροτήματα έμορφώθηκε έπίσης σ' αυτήν την όρχηστρα.

Όλος αυτός οι έκπληκτικές έπιτυχίες όφειλόνται πρώτιστα στην άφάνταστα γενναιοδωρή ύποστηρίξη του «RIAS» καθώς και σόν μάστορο Willy Hannuschka, που ίδρυσε την όρχηστρα και με μία άκαταπνήητη σσηματική μορφωτική έργασία την κατήρισε ως συμπαστό σύνολο, όπως χαρακτηρίζεται σήμεια από τους πιο έγκυρους είδικούς κριτικούς. Το βέβαιον είναι, ότι ό Willy Hannuschka ήταν ό κατ' έξοχην ένδεδειγμένος για ή θέση αυτή, που απαιτεί όχι μόνον άφάνταστος ίκνόντητες και πείραν άλλα που πάντως και έξοιρητικες άνθρώπινες άρετες. Άνθηκε και ό Ίτος στο όρχηστρα, έσοπόσας βιολι και βιόλα και ήτοι τακτικός και προσεκτικώτατος άκρωστας σ' όλες τις μουσικές διαλέξεις της Άνωτάτης Μουσικής Σχολής του Βερολίνου. Έκτος αυτού έπι έτη άποτελούσε μέλος της Όρχηστρας δωματίου του Βερολίνου, όπως και της υπό τον Edwin Fischer προμοσία όρχηστρας. Δέν ήτο λοιπόν έξηρος θεωρητικός αλλά όρων μέσας που εΐχε καταγίνει με όλα τα προβλήματα της τεχνικής της όρχηστρας

και της ζωντανής άκίσεως της Τέχνης. Γνωρίζει ξε-
λίδια αντίληψης τις πολλαπλές δυσκολίες, που συ-
χνά έχει ν' αντιμετώπιση ο μουσικός της όρχηστρας
και είνε ψυχολόγος τόσο ώστε να ξέρη πώς, οι νεαροί
συνορατές που δέν έχουν ανάγκη μόνο από τις μου-
σικές παρά και από τις καθαρά ανθρώπινες συμβουλές
του. Κάθε έβρωμάδα μία φορά παίρνει μερικώς από
τούς μουσικούς του, τους βάζει κάτω να το παίξουν
και συζητεί μαζί τους για πράγματα που άπασχολούν
τις νεανικές τους σκέψεις. Έκείνοι πάλι του δέχονται
την εύγλωτσή τους για τό πατρικό ένδοξο φέρων του
τός έπιδεικνεί και δίνονται ελόψυχα μ' ελη τη χα-
ρά και τον ένθουσιασμό τους, στην κοπιαστική τους
έργασία σε παρατεταμένες δοκιμές, με τις όποιες είνε
δυνατό τό τόσο λαμπρό καταπληκτικό αυτό άποτέλεσμα.

ΑΜΒΟΥΡΓΟΝ

Η πρώτη της τελευταίας όπερας του Σόδεμπεργκ
«Μωυσή και Άαρών»

Υπάρχει κάποια τραγική στο γεγονός ότι ο
"Αρνολντ Σόδεμπεργκ δέν καθάρωσε να τελειώση τό
σπουδαιότερο σκηικό έργο, που έγραψε. Αίγων κοινό
άφοδο παρουσίασαν ο Σέρχεν στην Νάρμστατ, στις 2
"Ιουλίου 1951, τόν εκχρό γύρω στον χρυσό Μόσχο» που
άποτελεί τό κεντρικό σημείο τό έργου, πέθανε ο συν-
θέτης του στο Λός "Αντζελες σέ ηλικία 77 έτών. Έτσι
έμεινε ήμιτελής δ,τι εχεν άρχισει από την τετάρτη ά-
κόμη δεκαετία του αιώνος μέσα στο νότιο φώς του
Λογκάνο και της Βαρκελώνης, και εχεν έως τότε συμ-
πληρώσει κατά τό 2/3. Ημιτελής δηλαδή μόνο από μου-
σικής άπόψεως. Γιατί τό κείμενό του, σέ τρεις πρά-
ξεις, είνε πλήρες. Φυσικά, όπω είνε εύνοητο, προκει-
μένου για τόν Σόδεμπεργκ, τό κείμενο αυτό δέν είνε
ένα λιμπρέττο με τη συνειδημένη μορφή τό δρου, άλλ'
άποτελεί μία διατύπωση κοσμοθεωρητικών άπόψεων,
όπο μορφήν αναλύσεως κριτικών συμπερασμάτων επί
φιλοσοφικών και θρησκευτικών ιδεών. Τό θέμα τους: Ο
άγών μεταξύ ιδανικού και πραγματικότητας. Η φρασι-
κή παραστοποίησης του: μία πράξη ρυθμική, ήμικ-
τη στην έξωτερική της μορφή με θαυμαστές λεπτότερες
διαβαθμίσεις από χρώμα και άφάνταστα έκφραστική.

Οι τρεις πράξεις, που άρχίζουν με τη φωνή του
Θεού ή όποια άντηχεί από την καταφλεγόμενη άγκαθω-
τή βάτο και τελειώνουν με τόν θάνατο του Άαρών, πα-
ρουσιάζουν τόν μονοθεϊσμό και την ειδωλολατρεία
πό άένα άποκλείουν ο ένας τόν άλλον. Ο Μωυσής
ένσπικνεί τη σκέψη, ο Άαρών τή γλώσσα, έκείνος θέ-
λει να όπρητηση τόν μοναδικό θεό αυτόν να τόν κα-
ταστήση όρατόν. Κι' αυτό έπιτυγχάνεται μ' ένα θεμα
πό έπάνω του συντρίβεται ή σκέψη όταν ζαφινικά βρί-
σκειται αντιμετώπιση τού χρυσό έδωλο, τόν Μόσχο, που
γύρω του έξαπολύονται άερίλινα όρυγα αίματος και
άκόλασις. Τό όρυγα θίμα αυτό διασπούν τελειωτικά
τόν σύνθεσο Μωυσή-Άαρών. Ο Έκτενης τους διά-
λογος τελειώνει με την έπιτελούμένη κραυγή του Μωυ-
σή: Έτσι λοιπόν! Νικήθηκα! Έτσι! ήταν παραφρο-
σύνη δτι έπαύχλησε τη σκέψη μου. Και δέν μπορώ
και δέν έχω τη δύναμη να τό πώ! Ω! λόγε, λόγε, που
μόδ λείπεις!

Έδώ τελειώνει ή σύνθεση, όπου ο Σόδεμπεργκ συ-
κέντρωσε όλων του τών γνώσεων, όλης του της πείρας
όλων του τών καλλιτεχνικών έπιδιώξεων τό άπόστα-
γμα. Μία κολοσσιαία όρχηστρα με τετραπλάσιασμένα
τά πνευστά και ένισχυμένη με πιάνο, όρπες, τάλεστα,

μαντολίνα, άφάνταστο πλήθος κρουστών και ένα πλο-
σιο σύνολο από ανθρώπινες φωνές έπιτρατευθήκαν
για να γίνη δυνατό ν' άποδοθή ο σύνθετος χαρακτήρ
του κείμενου, που συνδυάζει στοιχεία όρατορίου και
έξαιρετικά δραματικής όπερας. Τό έργο άπασχολεί
έκτός τών έπίτα τραγουδιστών και ένός όμιλήτη για
τόν ρόλο του Μωυσή μια όλόκληρη σειρά χορωδιών
για όσα και άπάγγελια. Η τεχνολογία του χαρα-
κτηρίζεται από μία σχεδόν άένα ένναλλογή τραγουδιού
και ρυθμικά κανονισμένης πράξης.

Η έμπνευση τό μνημειώδους αυτό έργου, που
τόν άναυλόγηστο πλοότο του, σέ ρυθμική και χρωμα-
τική πρωτοτυπία, θρυσητός, έλλειψι χάρος, δέν μπο-
ρούμε ούτε καν άπλάς να έξελθουμε, τροφοδοτείται ά-
ποκλειστικά από δραματικό άσθημα. Μπορεί κανείς
να μή συμφωνήση με τη γλώσσα αυτή της όβριβλικής
έκφρασης, ός άπλότους προσηπτική. Άλλά
έπεται να της άποδοθή και τόν όφειζόμενο σίσταφο
όάν ένα φαίνόμενο που άντιληφθή, άποτελεί την ά-
ποφασιστικότερη έκφραση του πνεύματος του έκαστου
αίωνος.

Ο βρειτανικός ραδιοφωνικός σταθμός τό "Αι-
βούργου άσφαλός δικαιοσύνη να όπρητανέται για
τόν όποδειγματικό τρόπο, με τόν όποιον αυτός πρώτος
παρουσίασε τη σπουδιστάτη αυτή δημιοργία. Δέν έ-
δείχιασε μπρός σέ καμιά θυσία σέ κανένα κόπο που
άπαιτήθηκαν για να όπερηθηθούν, ο άφάνταστος δυ-
σκολίες τις όποιες παρουσίασε τό άνάβαμα του πλο-
σιώτατου βρεϊτανά αλλά και περιπλοκώτατου αούτο έρ-
γου. Μήνες όλόκληρους έβότασαν οι Δοκιμές με την
όρχηστρα τό σταθμο, που έβότασε τό 150 μέλη, τούς
σολίστας, τις χορωδιές τών σταθμών Άμβούργου - και
Κολωνίας καθώς και την χορωδιάν τή "Ανώτατης κρα-
τικής μουσικής Σχολής του Άμβούργου, όπο πολλούς
διευθυντές. Και μόλις την τελευταία έβρωμάδα παρέ-
λαβε τη γενική διεύθυνση ο Ρόζμπαουντ και άσφαλός
τό γεγονός, ότι ή άπόδοσις είνε υπό πάσαν έσποην την
σφαγιάδα της αδεντικότητας όφείλεται στις άνεκτήμη-
τες άρέτες του δς διευθυντού αλλά και στην μακρο-
χρονια έπιμονή άπασχόληση του με τη μελέτη του σούλ
του σύνθετου. Έκτός από τούς έξαιρετικούς βοηθούς,
που είνε ο Ρόζμπαουντ στις χορωδιές και την όρχη-
στρα ζέλει να άναφερθούν οι σολίστες Hans, Herberl
Fiedler (Μωυσής), Helmut Krebs (Άαρών), Ilona Stein-
gueder (σοπράνο) Ursula Zollenkopf (μεσοφωνός)
Helmut Kretschmar (όόφωνός), Hermann Riehl και
Horst Guenther (βαθόφωνός).

Ηδη μετά την πρώτη πράξη ή έπιδοκμασία του
κοινού όπηρεζε ζωηρότητα. Έξελίχθηκε θίμος στο τέλος
σέ θρυπλωδεις έκδηλώσεις για τόν Ρόζμπαουντ και ό-
λους τούς συνορατές του. Σ' ένα θεατικό καθίσματις
ή κυρία Σόδεμπεργκ με την κόρη της, που ήσαν επί-
τηδες από την Άμερική, παρακολουθούσαν με βαθεία
συγκίνηση τόν μεταβατικό θρίαμβο του άγαπημέ-
νου των.

ΠΑΡΙΣΙ

Αλλά Λαλαούνη:

Γιά μās άποτελεί πάντα μία έγχοριστή χαρά να
μπορούμε ν' άναφέρουμε έπιτυχίες Έλλήνων μουσικών
τό εξωτερικά και ή χαρά μας αυτή είνε όκνη μεγα-
λύτερη όταν προκείται για καλλιτέχνιδες τόσο καλο-
προκισμένες και τόσο προουδεικές όπως ή Αίλα Λα-
λαούνη, που τήν λαμπρή της καριέρα εχουμε τή εύκαι-
ρία να παρακολουθήσουμε από τό πρώτα της πτερω-
γίσματα. Όπως λαμφοροούμεθα από τό Παρίσι ή
Αίλα Λαλαούνη, στην τελευταία της έμφάνιση στην α-
θήουσα Γκαβώ, όπου άκούσθηκε όστερα από μακρόχρο-
νη άπουσία εχγε με αυτόχρομα καταπληκτική έπι-
τυχία. Στο πικνό ακροατήριο της έβωσε την συνάτη του
Μπετόβεν έργο 101, τήν γουορφέρα τό Σούμαν, τά
βάλς του Μπαράς έργο 39, τόν «Reflet dans l'eau» του
Ντεμπουσί, την «Ondine» του Ραβλά και την Τοκκάτα του
Πούλανς. Τό έξαιρετικό της παίξιμο ένθουσιασε τόσο
τό κοινό της, ώστε ή καλλιτέχνης όπρεδύθηκε να παι-
ξη έξη άκόμη κομμάτια έκτός προγράμματος για ν'
άναποκριθή στις θερμότητες έκδηλώσεις του.

«ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ»